

FATİH DEVRİNDE TÜRK AKINCILARI

Osmanlı devletinin Avrupa’da yaptığı baş döndürücü fetihlerin sırlarından biri, “akıncı” denen askerî sınıfın varlığıdır. Bugünün “komando” larına karşılık olan akıncılar, düşmanın İktisadî ve manevî yapışım altüst ederek, savaşın kazanılmasında pek önemli bir rol oynarlardı. Türk akın tekniği şöyleydi: Akıncı ordusu, belirli yerlerde parçalara ayrılır, o parçalar gene belirli yerlerde daha küçük birliklere bölünerek yollarına devam ederlerdi. Her birliğin tahrip edeceği şehir ve kasabalar önceden kararlaştırılırdı. Dönüşte birlikler, gene belirli yerlerde fakat evvelce ayrıldıkları mevkiilerde olmamak üzere birleşirler, birkaç birleşmeden sonra tekrar tek ordu hâline gelip Türk topraklarına dönerlerdi. Bu durum, düşman ülkesini dehşet içinde bırakır, yıldırımlar ve kasırgalar gibi esip geçen akıncıların nerede ve ne zaman buldukları ve bulunacakları hakkında yüzlerce söylenti çıkardı.

Fâtih Sultan Mehmed, son yıllarında, 25 kadar devletle birden tek başına savaşa girişmişti. Bu savaşı kazanmak için, akıncı ordusundan pek çok faydalandı. Venedik, Macaristan, Polonya ve Almanya gibi Türkiye ile savaş durumunda bulunan büyük Avrupa devletleri, akıncılarla yıldırıldı. Bu akınların -önemi hakkında bir fikir edinebilmek için, büyük akıncı beylerinden Mihaloğlu Gazi Alâeddin Ali Paşa’nın hayatı boyunca Tuna’yı kuzeye doğru tam 330 defa geçtiğini hatırlamak kâfidir. Ali Paşa, bu alanlarından birinde Macaristan kralının kızını esir almıştı. “Mehtâb Hanım” adını alan bu prenses, Ali Paşa ile evlendi ve Gazi Hasan Bey, Gazi Ahmed Bey, Gazi Mehmed Bey, Gazi Hızır Bey, Gazi Kara Mustafa Bey adlarındaki 5 ünlü akıncı beyi, bu evlenmeden doğdu. Bu 5 kardeş de, Kanununun ilk yıllarında ve çeşitli akınlarda şehit olmuşlar, hiçbiri yatağında ölmemiştir.

Ali Paşa’nın 1473 Macaristan akınında Varadin, şehri zaptedildi ve 18.000 Türk akıncısı, 60.000 esir ve 900.000 baş hayvanla Türkiye’ye dönüldü. Bu rakamlar, düşmanın İktisadî gücünün, sonuç bakımından da savaş kabiliyetinin ne derecelerde kemirildiğini açıkça gösterir. 1478 Venedik akınına, 15.000 kişi katıldı. Başkomutan, İskender Paşa idi. Yanında. Mihaloğlu Ali, Malkoçoğlu Bali Beyler vardı. Friul’dan sonra Gorizia şehrini düşüren akıncılar, Isonzo ırmağına varınca, yeni katılan birliklerle 30.000 kişiyi buldular. Türklerin “Aksu” dedikleri Isonzo’ya gelince, 150.000 akıncı bu suyu atladı. Diğer 15.000’i ırmağın berisindeki ülkede kaldı. Çok sarp olan ve yayaların bile geçemediği yerlerden akıncılar, atlarını kayalardan ve yarlardan atlatarak geçiyorlardı. Venedik Ovasını yakan bu korkunç akın, Venedik devletini savaşta saf dışı bırakan ve sulh istemeye mecbur eden başlıca askerî hareketlerden biri oldu. 1479 yazında yapılan akın, Türk tarihinin en büyük akın hareketlerinden biridir. Bu akın, tam kadro, 43.000 akıncı ile yapıldı. Venedik tarafında serbest kalan, Türkiye, artık bütün gücüyle Macaristan ve Almanya’ya yükleniyordu. Türklerin “Erdel” dedikleri Transilvanya’daki altın

ve gümüş madenlerinin tahribini hedef tutan bu akında, kuzeye doğru yol alındıkça birçok kola ayrılan akıncıların başında tam 12 sancak beyi yani akıncı tümgenerali bulunuyordu. Başlıcaları, Mihaloğlu Ali Paşa, Mihaloğlu İskender Bey, Malkoçoğlu Balı Bey, İsa Bey ve Haşan Bey idi. Bu beyler, meselâ Ali Paşa, Macarca ve Romence dahil, birkaç Avrupa dilini, Türkçe derecesinde konuşuyorlardı. Bu akında, bütün Transilvanya çiğnendi. Almanya ve Macaristan'ın nefesini kesen ve savaşın Türklerce kazanılmasını sağlayan bu akın, Osmanlılar için de zayıflatıcı oldu. 43.000 akıncının 20.000 i, Büyük Macar Ovası'nın zümrüt rengindeki topraklarında can verdi.

Almanya'ya ve Polonya'ya yapılan akınlar da, düşmanı, İktisadî bakımdan yıkıma götürdü. 1480 de akıncılar, 5. defa olarak Kamiol'e, 4. defa olarak İstirya'ya girdiler. Avusturya'nın Graz şehrine kadar uzanan bu akında Dâvud Paşa, Hırvatistan, Slovenya ve İllirya gibi ülkeleri altüst etti.

Osmanlı tarihçilerinin ifadesine göre “köpekleri domuzlara ve domuzları köpeklere düşürerek” Fâtih'in kazandığı bu 16 yıl süren ve 25 kadar devlete açılmış olan Büyük Savaş, Türkiye'yi, bütün dünyanın ümit ettiği aksine, büyük bir galibiyetin temsilcisi durumuna yükseltti. Fâtih Sultan Mehmed'in askerî ve siyasî dehâsının yanında, akıncıların da paylarının büyük olduğu bu savaş, Türk Osmanlı tarihinin dönüm noktalarından biri oldu. Türkiye'yi, emsalsiz parlaklıkta bir geleceğe doğru itti ve Osmanlı gücünün münakaşasız şekilde cihan çapında olduğunu, hiç bir müttefikler koalisyonu tarafından yenilemeyeceğini açık ve seçik olarak gösterdi.

Kaynak: Yılmaz Öztuna, Türk Tarihinden Yapraklar, MEB, İstanbul, 1989. S. 128-130